

Vana armas „Uinuv kaunitar”

Toomas Eduri seekordne lavastus pole küll selline saavutus, nagu oli „Bajadeeri” imekaunis variant, aga siiski kena haridusprojekt – rahvusliku balletiteatri repertuaaris lihtsalt peab se

Esietendusel tantsis prints Désiréd Valgevenest pärit Deniss Klimuk – ilus pikk partner haprale, peaaegu läbipaistvale Alena Škatulale (Aurora).

Harri Rospu

Estonia „Uinuv kaunitar”, helilooja Pjotr Tšaikovski, originaalkoreograafia autor Marius Petipa, uusredaktsiooni koreograaf-lavastaja Toomas Edur, dirigendid Vello Pähn, Jüri Alperen ja Kaspar Mänd, kunstnik Peter Docherty (Inglismaa), valguskunstnik Anton Kulagin. Tantsivad Luana Georg, Nanae Maruyama, Marta Navasardjan, Jekaterina Oleinik, Abigail Sheppard, Alena Škatula, Gabriel Davidsson, Jonatan Davidsson, Jonathan Hanks, Deniss Klimuk, Sergei Upkin, Anatoli Arhangel'ski, Vitali Nikolajev jt. Esietendus 14. XI Estonia teatrisaalis.

varvaskingad katkenud? Või värske võrreldes Estonia kolme eelmise lavastusega? Kas ta on neid ikka näinud, et oskab võrrelda?

Tegemist on ühe kanoonilisema balletiga, kus Marius Petipa koreograafia kandub peaaegu muutumatult ühest lavastusest teise, olgu tegemist Tallinna, Moskva, Peterburi või Pariisiga. Värske võib öelda Vanemuise 2008. aasta lavastuse kohta, mille koreograafia lõi spetsiaalselt Tartu teatri tarbeks Pär Isberg Rootsi Kuninglikust Balletist. Värske võib öelda ka Matthew Bourne'i 2012.

Edur on jätnud puutumata kõik selle, mida puutada ei tohi. Loomulikult rändavad ühest lavastusest teise proloogi kuue hea haldja variatsioonid, sest nende koreograafiline keel kordub hiljem Aurora variatsioonides, nagu haldjate kingitud anded tema iseloomus ja oskustes. Kui siin midagi muuta, tuleb ära muuta kogu lavastus. Samuti on puutumata kaks *pas de deux*'d viimasest vaatusest. Ühte neist ehk Aurora ja prints Désiréd *pas de deux*'d esitatakse nii sageli galaetendustel ja balletikonkurssidel, et selle muutmine oleks liiga silmatorkav ja vajaks põhjalikumat õigustust. Sinilinnu ja printsess Florina *pas de deux* on aga selleks liiga kaunis, et keegi tahaks sellele kätt külge panna. Võib ju meenutada, et Sinilinnu roll oli üks neist, milles sada aastat tagasi säras Vatslav Nižinski – särada saab aga ainult siis, kui alusmaterjal, koreograafia on särav.

Küll aga on Edur seadnud täielikult ümber teiste muinasjututegelaste tantsud ja teinud seda toredasti. Meenub Petipa eluloo seik, kui Punamütsikest pidi tantsima tema tütar. Laps aga kukkus proovide käigus lahtisest lavaluugist alla ja sai viga. Esietendusel ei asendatud teda teise tüdrukuga, vaid lasti hundil tantsida ülevalt alla rippuva korviga. Kui muutuste osas veidi norida, siis oleks tahtnud, et Aurora esimese vaatuse *adagio* nelja kavaleriga oleks olnud selline, nagu oleme harjunud nägema: puhas ja selge, lineaarse joonisega.

Peale koreograafias tehtud lubavate ja õigustatud muutuste erinevad selle balleti klassikalises võtmes teostatud lavastused kupüüride poolest. Kõige rohkem tehakse neid teises vaatuses, mida sageli nimetatakse ka teise vaatuse esimeseks pildiks. Tšaikovskil on siin oma 18 numbrit. Alustuseks mängitakse pimesikku, siis järgnevad hertsoginnade, parunesside, krahvinnade ja markiiside tantsud ning *farandole* ja siis *pas d'action*, mille käigus ilmuvad drüaadid. Tšaikovski on püüdnud siin vastandada printsi reaalselt maailma uinunud printsessi maailmaga, aga isegi Maria teatris Sergei Vihharevi rekonstrueeritud esialgses versioonis piirduakse vaid pimesikumängu, menueti ja *farandole*'iga. Estonia 1969. aasta „Uinuv kaunitaris” puudus see pilt täielikult. Edur on aga siin taastanud midagi, mis Tšaikovski muusikast on harilikult välja jäetud, ja see on viiulisoo-

19. nov
dab kriitik
et meeste
rendatud.
kui Estonia
tublisti ko
nud? Mees
ka mujal m
pöörata, et
tuge ennas
Seda tegi o
jev ja seda
et õigustat
solisti tant
riini oma. C
Mahmud Es
nikovi nähe
Acostat. Ka
näha Pariis
Nižinskit. L
seisatud ka
väärne. Arv
siiski Tetsu
nika on me

Ärgem v
deux's ainu
ja kuidas t
Edur pole t
Age Oksa k
tantsiks an
immetleb. T
koos Oksag
lavastuses.
arvatud ka
lõpetasid 19

„Uinuv
näitab rah
Ilmselge or
ei suuda e
tantsijaid r
mujalt maa
See lubab v
ja viis Dés
prints Dési
Klimuk –
peaaegu lä
Kahjuks ei
peale hakat
ootama Si
proovil tul
Sergei Upk
leja kogu tr

Kokkuv
nitar” pole
oli „Bajade
variant, aga
rahvusliku
salt peab